

Rozstrzygnięcie konkursu na projekt edukacyjny „Póki nie jest za późno”, Łąbinowice, 28 maja 2009 r.

16 stycznia 2009 r. Centralne Muzeum Jeńców Wojennych w Łąbinowicach-Opolu (dalej: CMJW w Łąbinowicach-Opolu) ogłosiło konkurs na projekt edukacyjny „Póki nie jest za późno”, skierowany do uczniów i nauczycieli wszystkich typów szkół w całym kraju. Ideą tego przedsięwzięcia było rozbudzenie zainteresowania nauczycieli i uczniów historią oraz współczesnym stanem miejsc, obiektów i znaków pamięci na terenie Polski oraz losami związanych z nimi świadków historii. Organizatorom zależało także na zmotywowaniu nauczycieli do szukania nowych, ciekawych rozwiązań dydaktyczno-metodycznych. Praca nad projektami miała uczniom umożliwić rozwijanie tak ważnych umiejętności jak poszukiwanie i badanie różnorodnych źródeł historycznych oraz przedstawianie historii w interesującej i twórczej formie. Wreszcie nie bez znaczenia były wychowawcze cele przedsięwzięcia, wśród których za najważniejsze organizatorzy uznali zajmowanie odpowiedzialnej postawy wobec rzeczywistości, prowadzenie dialogu, radzenie sobie z uprzedzeniami i stereotypami. Uwzględniając te cele jury konkursu oceniało merytoryczno-faktograficzną poprawność prac, ich oryginalny charakter i interesującą formę, unikalność źródeł i ich twórcze opracowanie, a także osadzenie pracy w szerszym kontekście historycznym.

Ostatecznym efektem był projekt przygotowany przez uczniów indywidualnie lub zespołowo, samodzielnie bądź pod opieką nauczyciela. Termin składania prac upłynął 4 maja 2009 r. Do konkursu zgłoszono 70 projektów z całego kraju. Wśród nich znalazło się 36, które nie spełniły wymogów formalnych, tj. zazwyczaj nie były związane z tematem konkursu. Prace zakwalifikowane do konkursu dotyczyły miejsc, obiektów i znaków pamięci w Polsce oraz świadków historii XX w., w tym powstań narodowych, walk w czasie I i II wojny światowej, pobytu w więzieniach, obozach koncentracyjnych i jenieckich,

wreszcie powojennych represji. Wśród zastosowanych form znalazły się opracowania, tj. relacje, reportaże, kroniki, przewodniki i sprawozdania, a także bardzo popularne prezentacje multimedialne, filmy i strony internetowe. Autorami prac były osoby indywidualne, zespoły złożone z kilku lub kilkunastu osób oraz całe klasy. Zazwyczaj uczniowie szkół podstawowych, na szczeblu gimnazjalnym i ponadgimnazjalnym. Większość uczniów pracowała pod kierunkiem nauczycieli.

Jury konkursu miało trudny wybór. Wiele prac reprezentowało wysoki poziom merytoryczny, budziło uznanie dojrzałymi spostrzeżeniami i wnioskami, urzekło oryginalnością środków przekazu. Wszystkie te cechy są dowodem zaangażowania uczestników w przygotowanie prac, ich wytrwałości i kreatywności, a nade wszystko dużej świadomości historycznej młodzieży. Wystawiają one dobre świadectwo nauczycielom, którzy byli opiekunami projektów.

Ostatecznie w wyniku obrad jury zdecydowało przyznać nagrodę I (w wysokości 1000 zł), II (w wysokości 700 zł) i III stopnia (w wysokości 500 zł) oraz dwa wyróżnienia (obydwa o wartości 300 zł). Fundatorami nagród byli: Stowarzyszenie Przyjaciół CMJW w Łambinowicach-Opolu i CMJW w Łambinowicach-Opolu, Opolski Kurator Oświaty, Wojewoda Opolski, Zarząd Sejmiku Województwa Opolskiego, Stowarzyszenie Polaków Poszkodowanych przez III Rzeszę, Oddział Opole, Wójt Gminy Łambinowice. Za najlepszą pracę uznany został projekt mgr Małgorzaty Wojtkiewicz i mgr Marioli Glinieckiej, które wraz z uczniami klasy V ze Szkoły Podstawowej im. Jana Brzechwy w Radawnicy usiłowały odpowiedzieć na pytanie „*Co naprawdę wydarzyło się w Grudnej*”. Dotyczył on zapomnianego pomnika poświęconego polskim żołnierzom walczącym o przełamanie Wału Pomorskiego. Nagroda II stopnia przypadła uczennicom I Liceum Ogólnokształcącego w Rawiczu, Agacie Wawrzyniak i Joannie Meller, autorkom projektu pt. „*Śladami zbrodni*” – *więzienia i obozy pracy przymusowej w okresie okupacji hitlerowskiej w powiecie rawickim*”. Przygotowały one film i prezentację multimedialną, które dokumentują martyrologię Polaków w powiecie rawickim. Projekt filmowy pt. „*Dotknąć ręką śmierci*” dotyczący Miejsca Pamięci Narodowej w Łambinowicach otrzymał nagrodę III stopnia. Przygotowało go aż 21 uczniów z Publicznego Gimnazjum nr 8 im. Józefa Piłsudskiego w Opolu. Byli wśród nich: Denis Gad, Krzysztof Kotysz, Grzegorz Nosal, Krzysztof Nowak, Grzegorz Olchowski, Robert Piechaczek, Paweł Senderski, Michał Smreczak, Katarzyna Rosińska, Magdalena Drozd, Iwo Garstecki, Marek Janeczek, Agata Kocorek, Agnieszka Kowalczyk, Hanna Kurzyca, Mikołaj Łysiak, Joanna Ornoch, Emilia Prochownik, Agata Wieczorek, Przemysław Reding i Karolina Bilewicz. Wyróżnienia przypadły Magdalenie Skórze i Juliuszowi Bojarczukowi ze Szkoły Podstawowej nr 21 im. Królowej Jadwigi w Lublinie za pracę projekt

pt. *„Kultura – to ona trzymała nas przy życiu”*. Poświęcona ona została więźniom obozu koncentracyjnego na Majdanku, podejmującym dramatyczne próby zachowania człowieczeństwa w nieludzkich warunkach. Jego przejawem było prowadzenie działalności kulturalnej w obozie. Drugie wyróżnienie otrzymał Piotr Gutowski z Zespołu Szkół Ponadgimnazjalnych w Kamieńcu Zabkowskim za projekt pt. *„Oflag VIII B w Srebrnej Górze”*. Stworzył interesujący materiał filmowy dotyczący jednego z wątków historii srebrnogórskiej twierdzy, tj. funkcjonowania w czasie II wojny światowej w tym miejscu obozu jenieckiego o zaostrożnym rygorze dla polskich oficerów.

Opiekunowie laureatów i osób wyróżnionych otrzymali nagrody rzeczowe w wysokości 100 zł. Znaleźli się wśród nich: Władysław J. Biliński (opiekun pracy pt. *„Dotknąć ręką śmierci”*), Henryk Duda (opiekun pracy pt. *„Śladami zbrodni – więzienia i obozy pracy przymusowej w okresie okupacji hitlerowskiej w powiecie rawickim*), Waldemar Wieja (opiekun pracy pt. *„Oflag VIII B w Srebrnej Górze”*) i Dorota Kotnarowska (opiekunka pracy pt. *„Kultura – to ona trzymała nas przy życiu”*).

Autorów wszystkich pozostałych zakwalifikowanych do konkursu prac uhonorowano dyplomami. Niektórzy z nich z uwagi na stworzenie interesujących, wymagających dużego nakładu pracy i pomysłowości projektów, zasłużyli na wymienienie. Z wysoką oceną jury spotkały się aż trzy prace poświęcone powstaniu wielkopolskiemu: *„27 grudnia 1918 – Powstanie Wielkopolskie – zapomniane zwycięstwo”* (autorka: Kinga Graf) i *„Dzieje Pomnika Powstańców Wielkopolskich w Ostrowie Wielkopolskim”* (Milena Szymanowska, Inez Kocemba, Kamila Walczak), *„Mauzoleum powstańców wielkopolskich w Brzozie”* (Justyna Barkowska, Natalia Bentkowska). Za ciekawe uznane zostały prace dotyczące wydarzeń z okresu II wojny światowej, które miały miejsce na ziemiach polskich, tj. *„Nieznane szlaki Marszów Śmierci wiodące z Auschwitz przez Czechy do Gross Rosen”* (Patrycja Wieja), *„Pamięć nie umiera. Życie ludzkie skarbem. Prezentacja multimedialna na temat więzienia znajdującego się w Łodzi (Radogoszcz)”* (Aleksandra Mielczarek), *„Bitwa pod Szczytnem 11–12 września 1939 r.”* (Adam Makowiecki, Jarosław Rzeczkowski). Część z nich związana była z losami ważnych świadków historii, jak np. *„Maksymilian Ciężki – biografia”* (Agnieszka Becela) lub dotyczyła miejsc upamiętnionych w konkretnych miastach, jak np. *„Śladami historii – Sieniawka i okolice”* (Zuzanna Hantke, Aleksandra Michalska) i *„Pomniki oraz tablice pamiątkowe w Szamotułach i okolicach”* (Filip Nadolny). Spośród pozostałych projektów wysoko ocenione przez jury konkursu zostały następujące prace: *„Historia pewnego pomnika”* (Norbert Pogorzelski), *„Zwyciężyć strach, pokonać zło”* (Wojciech Kamiński), *„Póki nie jest za późno...” – Szkolna Izba Pamięci i Tradycji Narodowej* (Paulina Reszka, Dominika Pałęta, Wioletta Szywacz), *„Ocalić od zapomnienia”* (Urszula Wójcik), [Brak tytułu] (Mariusz

Gilewicz, Krzysztof Wojsławski) oraz *„Póki nie jest za późno” – pamiętamy i będziemy pamiętać* (Marcin Zambrzycki).

W świetle powyższych informacji należy ocenić konkurs jako udaną inicjatywę, która pozwoliła jego uczestnikom ludziom na aktywne, wielowymiarowe i samodzielne poznawanie przeszłości. Jego efektem były niejednokrotnie bardzo dojrzałe refleksje, bez których nie jest możliwe zrozumienie przeszłości i odpowiedzialne kształtowanie przyszłości. Same prace, przechowywane w Archiwum CMJW w Łambinowicach-Opolu, posłużą z pewnością jako ważny materiał do pracy edukacyjnej i naukowej.

Renata Kobylarz